

**Briuselis, 2025 m. birželio 5 d.
(OR. en)**

9815/25

**ECOFIN 667
UEM 202
SOC 349
EMPL 219
COMPET 459
ENV 442
EDUC 193
ENER 184
JAI 744
GENDER 64
JEUN 94
SAN 267
ECB
*EIB***

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. birželio 4 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 203 final
Dalykas:	Rekomendacija TARYBOS REKOMENDACIJA dėl Čekijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 203 final.

Priedama: COM(2025) 203 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 04
COM(2025) 203 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Čekijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2025) 203 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Čekijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97¹, ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

Bendrosios nuostatos

- (1) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojusiame Reglamente (ES) 2024/1263 nustatyti ekonomikos valdymo sistemos, kuria siekiama skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus ir tvarų bei integracinį augimą bei atsparumą vykdant reformas ir investicijas ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui, tikslai. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą, laikydamosi SESV nustatytų tikslų ir reikalavimų. Europos semestras visų pirma apima konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą. Be to, reglamentu valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę už fiskalinę politiką ir akcentuojamas vidutinės trukmės laikotarpis, taip pat veiksmingesnis bei nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas. Kiekviena valstybė narė privalo Tarybai ir Komisijai pateikti nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio (priklausomai nuo nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės, 4 arba 5 metų) fiskalinį struktūrinį planą, kuriame išdėstomi jos fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai. Tame plane nustatytas gryųjų išlaidų² planas turi atitikti reglamento

¹ OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

² Grynosios išlaidos, apibrėžtos Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus: i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų; iv) nacionalines išlaidas

reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, t. y. mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęsiamas ne daugiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal reglamente nustatytus kriterijus.

- (2) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241³, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – EGADP). Pagal EGADP valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. teikiama Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus EGADP prisideda prie ekonomikos bei socialinio atsigavimo skatindama tvarias reformas ir investicijas, visų pirma remiančias valstybių narių žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinančias jų ekonomikų atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, didinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą.
- (3) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435⁴ („REPowerEU“ reglamentu) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padeda užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Čekija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus.
- (4) 2021 m. birželio 1 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Čekija Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal to reglamento 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. rugsėjo 8 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą⁵, kuriuo patvirtinamas Čekijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimas; 2023 m. spalio 16 d. pagal 18 straipsnio 2 dalį tas sprendimas buvo iš dalies pakeistas, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės

bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartinės bei kitas laikinas priemones.

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁴ 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>).

⁵ 2021 m. rugsėjo 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Čekijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1).

paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“⁶. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Čekija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tam tikros reformos ar investicijos tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesnės tos pačios reformos ar investicijos reikšmės turi likti pasiektos.

- (5) 2025 m. sausio 21 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria patvirtinamas Čekijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas⁷. Planas buvo pateiktas pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnį ir 36 straipsnio 1 dalies a punktą, jame aptartas 2025–2028 m. laikotarpis ir pateiktas ketverių metų fiskalinis koregavimas.
- (6) 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2025 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Čekija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2025 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁸ priėmė 2025 m. gegužės 13 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2025 m. kovo 10 d.
- (7) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti ES konkurencingumą pasaulyje. Joje nustatytos trys tvariam ekonomikos augimui būtinos transformacijos: i) inovacijos; ii) priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas ir iii) saugumas. Siekdama panaikinti atotrūkį inovacijų srityje, ES siekia puoselėti pramonės inovacijas, remti startuolių augimą įgyvendindama tokias iniciatyvas kaip ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija ir skatinti tokių pažangių technologijų kaip dirbtinis intelektas ir kvantinė kompiuterija diegimą. Siekdama žalesnės ekonomikos, Komisija parengė išsamų Iperkamos energijos veiksmų planą ir nustatė švarios pramonės kursą, kuriais užtikrinama, kad perėjimas prie švarios energijos išliktų ekonomiškai efektyvus, palankus konkurencingumui, visų pirma intensyviai energiją vartojančiuose sektoriuose, ir skatintų augimą. Siekdama sumažinti pernelyg didelę priklausomybę ir padidinti saugumą, Sąjunga yra įsipareigojusi stiprinti pasaulines prekybos partnerystes, įvairinti tiekimo grandines ir užsitikrinti prieigą prie ypatingos svarbos žaliavų ir švarios energijos šaltinių. Šie prioritetai grindžiami horizontaliaisiais įgalinamaisiais veiksniais, t. y. reglamentavimo paprastinimu, bendrosios rinkos gilinimu, konkurencingumo finansavimu ir santaupų ir investicijų sąjunga, skatinimu ugdyti įgūdžius ir kurti kokybiškas darbo vietas ir geresniu ES politikos koordinavimu. Konkurencingumo kelrodis suderintas su Europos semestru, taip užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su Komisijos strateginiais tikslais ir būtų

⁶ 2023 m. spalio 16 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. rugsėjo 8 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Čekijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 13383/23 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

⁷ 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria patvirtinamas Čekijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas, OL C/2025/666, 2025 2 10.

⁸ 2025 m. gegužės 13 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2025/2782, 2025 5 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj>).

laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas visoje Sąjungoje.

- (8) 2025 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas paraleliai įgyvendinant EGADP. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įgyvendinti visapusiškai, nes šie planai padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Šios konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra vienodai svarbios vertinant iš dalies pakeistus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pagal Reglamento (ES) 2021/241 21 straipsnį.
- (9) 2025 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos apima pagrindinius uždavinius, kurie nepakankamai sprendžiami į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktomis priemonėmis, ir reikėtų atsižvelgti į atitinkamus uždavinius, nustatytus 2019–2024 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose.
- (10) 2025 m. birželio 4 d. Komisija paskelbė 2025 m. Čekijos ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Čekijos padaryta įgyvendinant atitinkamas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Čekijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Čekijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų.

Metinės pažangos ataskaitos vertinimas

- (11) 2025 m. sausio 21 d. Taryba Čekijai rekomendavo tokį didžiausią grynujų išlaidų augimo tempą: 2025 m. – 4,5 %, 2026 m. – 2,5 %, 2027 m. – 2,6 % ir 2028 m. – 2,9 %, o tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą remiantis 2023 m., t. y. 10,1 % 2025 m., 12,9 % 2026 m., 15,8 % 2027 m. ir 19,2 % 2028 m. 2025 m. balandžio 30 d. Čekija pateikė savo metinę pažangos ataskaitą⁹ dėl rekomenduojamų didžiausių grynujų išlaidų augimo tempų laikymosi ir reformų bei investicijų reaguojant į pagrindinius uždavinius, nustatytus Europos semestro konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, įgyvendinimo. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi Čekijos pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas.
- (12) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija rekomendavo koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas, ir 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Taryba šiam pasiūlymui pritarė. Gavusi 2025 m. gegužės 22 d. Čekijos prašymą, [data] Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Čekijai

⁹ 2025 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynujų išlaidų augimo tempo ir jį viršyti¹⁰.

- (13) Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis¹¹, Čekijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 3,8 % BVP 2023 m. iki 2,2 % 2024 m., o valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 42,5 % BVP 2023 m. pabaigoje iki 43,6 % 2024 m. pabaigoje. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 0,0 % grynujų išlaidų augimo tempą 2024 m. Metinėje pažangos ataskaitoje Čekijos įvertintas grynujų išlaidų augimas 2024 m. sudaro 2,8 %. Komisijos vertinimu, grynujų išlaidų augimas buvo mažesnis nei metinėje pažangos ataskaitoje. Komisijos skaičiavimų ir nacionalinių valdžios institucijų įverčių skirtumas lėmė tai, kad Komisija užregistravo 2023 m. vienkartinės išlaidas, dėl kurių 2024 m. susidarė didesnė bazė, ir diskrecinių pajamų priemonių poveikis, atsiradęs dėl Čekijos ir Komisijos taikomų metodinių skirtumų. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika¹², apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo stabdomoji ir jos kryptis – 2,4 % BVP.
- (14) Remiantis metine pažangos ataskaita, makroekonominiame scenarijuje, kuriuo grindžiamos Čekijos biudžeto projekcijos, numatoma, kad 2025 m. realusis BVP augs 2,0 %, o prognozuojama infliacija pagal SVKI 2025 m. bus 2,3 %. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,9 % 2025 m. ir 2,1 % 2026 m., o infliacija pagal SVKI bus 2,2 % 2025 m. ir 2,0 % 2026 m.
- (15) Metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas išliks 2,2 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos padidės iki 44,5 %. Šie pokyčiai atitinka 3,3 % grynujų išlaidų augimo tempą 2025 m. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 2,3 % BVP. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 4,0 % grynujų išlaidų augimą 2025 m. Šias didesnes grynujų išlaidų augimo projekcijas, palyginti su metinėje pažangos ataskaitoje pateiktomis projekcijomis, lemia mažesnė Komisijos 2025 m. nacionalinio bendro finansavimo prognozė ir mažesnis vienkartinių išlaidų registravimas 2025 m. Remiantis Komisijos įverčiais, numatoma, kad fiskalinės politikos kryptis, į kurią įtrauktos tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamos išlaidos, 2025 m. bus iš esmės neutrali. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 44,5 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi neigiamą nominalųjį balansą, kurį iš dalies atsveria nominaliojo BVP augimas.
- (16) Pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2025 m. bus finansuojamos valdžios sektoriaus išlaidos, sudarančios 0,6 % BVP, palyginti su 0,4 % BVP 2024 m. Išlaidų finansavimas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama suteikia galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir

¹⁰ Tarybos rekomendacija, kuria Čekijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo grynujų išlaidų plano ir viršyti jo viršutinę ribą (Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas), [Prašom įrašyti: OL C/2025/xxx, 2025 x x].

¹¹ Eurostato euro rodikliai, 2025 04 22.

¹² Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokyčio skirtumas.

našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Čekijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai.

- (17) Valdžios sektoriaus išlaidos gynybai Čekijoje 2021 m. sudarė 0,9 % BVP, 2022 m. – 1,0 % BVP, o 2023 m. – 1,2 % BVP¹³. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad tiek 2024 m., tiek 2025 m. gynybos išlaidos sudarys 1,3 % BVP. Tai 0,4 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 m. Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) Čekijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad ilgam padidintos gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu.
- (18) Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad grynosios išlaidos Čekijoje 2025 m. išaugs 4,0 %, o 2024 ir 2025 m. iš viso 4,0 %. Remiantis Komisijos 2025 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Čekijos grynujų išlaidų augimas 2025 m. bus mažesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą tiek kasmet, tiek vertinant kartu 2024 ir 2025 m.
- (19) Į metinę pažangos ataskaitą neįtrauktos biudžeto projekcijos po 2025 m. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. valdžios sektoriaus deficitą sudarys 2,2 % BVP. Šie pokyčiai atitinka 4,8 % grynujų išlaidų augimo tempą 2026 m. Remiantis Komisijos įverčiais, numatoma, kad fiskalinės politikos kryptis, į kurią įtrauktos tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamos išlaidos, 2026 m. bus iš esmės neutrali. Komisija prognozuoja, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 45,4 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2026 m. daugiausia atspindi neigiamą nominalųjį balansą, kurį iš dalies atsveria nominaliojo BVP augimas.

Pagrindiniai politikos uždaviniai

- (20) Mokesčių ir išmokų sistema tampa didele našta mažas pajamas gaunantiems asmenims. Mažas pajamas gaunantys asmenys dažnai gauna mažai finansinės naudos iš darbo arba jos visai negauna dėl didelių sveikatos ir socialinių (neatskaitomų) įmokų ir išmokų, kurios mažėja didėjant pajamoms. Vienam darbuotojui, gaunančiam 50 % vidutinio darbo užmokesčio ir neturinčiam vaikų, Čekijoje darbo jėgos mokesčių pleištas, t. y. skirtumas tarp darbuotojų grynojo darbo užmokesčio ir jų išlaidų darbdaviams, yra vienas didžiausių ES, ir šis pleištas didėja jau daugiau kaip 10 metų. Čekijoje neveiklumo ir nedarbo spąstai (į darbo rinką patenkančių asmenų apmokestinimas) viršija ES vidurkį, o tai atgraso mažas pajamas gaunančius ir ne visą darbo dieną dirbančius darbuotojus nuo darbo. Pakoregavus darbo jėgos mokesčius, siekiant sumažinti mažas pajamas gaunantiems asmenims tenkančią naštą, į darbo rinką patektų daugiau žmonių iš šių namų ūkių, be to, jie pereitų nuo neoficialaus ar mažų garantijų darbo prie oficialaus ir standartinio darbo. Šį koregavimą derinant su didesniu nepakankamai išnaudojamų aplinkos ir nekilnojamojo turto apmokestinimo priemonių naudojimu, mokesčių sistema taptų palankesnė augimui.
- (21) Bendros Čekijos mokesstinės pajamos, palyginti su BVP, 2023 m. buvo gerokai mažesnės už ES vidurkį (34 %, palyginti su 39 % ES vidurkiu). Mokesčių, kurie mažiau kenkia augimui, dalies didinimas yra galimybė remti ekonomikos augimą ir fiskalinį tvarumą. Periodiniai nekilnojamojo turto mokesčiai yra vieni iš mažiausiai

¹³ Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

augimui žalingų mokesčių, tačiau pajamos iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių yra labai mažos – 0,2 % BVP (palyginti su 0,9 % BVPES vidurkiu 2023 m.). Nepaisant nedidelio periodinių nekilnojamojo turto mokesčių, išreikštų BVP dalimi, padidėjimo 2024 m. ir artimiausiais metais, periodinio pastatų ir pastato vienetų nekilnojamojo turto apmokestinimo sistema vis dar grindžiama nekilnojamojo turto dydžiu, o tai lemia nevienodą tos pačios vertės nekilnojamojo turto apmokestinimą ir nuo turto vertės nepriklausantį apmokestinimą. Įgyvendinus nekilnojamojo turto mokesčio sistemą, grindžiamą nekilnojamojo turto vertėmis, suderintomis su rinkos verte, Čekijai būtų sudarytos sąlygos reguliariai atnaujinti nekilnojamojo turto vertes. Jei ši sistema būtų derinama su priemonėmis, kuriomis siekiama apsaugoti mažas pajamas gaunančius namų ūkius, tai padidintų mokesčių, kaip priemonės nekilnojamojo turto kainų kilimui sušvelninti ir veiksmingiausiam būsto fondo naudojimui, veiksmingumą. Tai, savo ruožtu, pagerintų būsto įperkamumą ir žmonių galimybes keisti gyvenamąją vietą dėl darbo, ir taip skatintų ekonomikos augimą ir dar labiau padidintų pajamas iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių.

- (22) Čekijos struktūrinis biudžeto balansas sumažėjo nuo vidutiniškai beveik subalansuoto 2014–2019 m. iki –1,7 % 2024 m. Taip atsitiko dėl nuolatinių priemonių, pavyzdžiui, gyventojų pajamų mokesčio sumažinimo ir padidėjusių pensijų bei gynybos išlaidų, kurios nebuvo finansuojamos iš atitinkamo pajamų augimo. 2023 ir 2024 m. Čekija priėmė teisėkūros reformas, kuriomis įgyvendinama ilgalaikė konkrečiai šaliai skirta rekomendacija dėl pensijų. Įgyvendinus reformas, teisės aktais nustatytas pensinis amžius iki 2056 m. padidintas iki 67 metų, sulėtinamas naujai skiriamų pensijų augimas, sutrumpinta ilgiausia ankstyvo išėjimo į pensiją trukmė ir sugriežtintos ankstyvo išėjimo į pensiją sąlygos. Numatoma, kad dėl šių priemonių faktinis pensinis amžius bus padidintas, o viešųjų išlaidų pensijoms didėjimas ilguoju laikotarpiu bus apribotas 1,9 procentinio punkto BVP¹⁴. Visiškai įgyvendinus neseniai priimtas pensijų reformas, būtų lengviau mažinti su visuomenės senėjimu susijusį išlaidų spaudimą ir su tuo susijusią riziką fiskaliniam tvarumui.
- (23) Išlieka rizika fiskaliniam tvarumui. Nuo 2025 m. dirbantys pensininkai turi teisę į socialinio draudimo nuolaidą. Remiant vyresnio amžiaus darbuotojų, kurie neprašo, kad jiems būtų mokamos senatvės pensijos, įsidarbinamumą, ir atsižvelgiant į tinkamą sąnaudų ir naudos analizę, kai nagrinėjami asmenų, kurie netrukus išeis į pensiją, motyvai dirbti ilgiau, būtų dar labiau sumažinta rizika fiskaliniam tvarumui.
- (24) Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug vienos kitas papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Čekijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu užbaigti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad sprendama atitinkamus uždavinius Čekija paspartintų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo lėšų įsisavinimą ypač varžo riboti kai kurių įgyvendinančiųjų institucijų administraciniai gebėjimai. Tai ypač akivaizdu tose

¹⁴ https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en.

srityse, kuriose reikia daugiau ekspertinių žinių, kaip antai skaitmeninės ir žaliosios pertvarkų atveju. Lėšų įsisavinimą taip pat riboja mažas ir neveiksmingas finansinių priemonių naudojimas ir nepakankamai tikslinga parama dotacijomis. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas.

- (25) Čekijoje sparčiau įgyvendinamos sanglaudos politikos programos, apimančios paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Sanglaudos fondo (SF). Svarbu toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti greitą šių programų įgyvendinimą, kartu kuo labiau padidinant jų poveikį vietoje. Čekija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programas konkurencingumui ir ekonomikos augimui skatinti. Be to, Čekija toliau susiduria su sunkumais, įskaitant sunkumus, susijusius su jos inovacijų potencialo didinimu, be kita ko, investuojant į ypatingos svarbos technologijas ir didinant spaudimą būsto ir įgūdžių trūkumo bei neatitikties srityse. Pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį Čekija, atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, privalo peržiūrėti kiekvieną programą, be kita ko, atsižvelgdama į 2024 m. šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius. 2025 m. balandžio 1 d. priimtais Komisijos pasiūlymais¹⁵ kiekvienos programos laikotarpio vidurio peržiūros rezultatų vertinimo pateikimo terminas pratęstas ir apima laikotarpį po 2025 m. kovo 31 d. Juose taip pat numatytos lankstumo priemonės siekiant padėti paspartinti programų įgyvendinimą ir paskatos valstybėms narėms skirti sanglaudos politikos išteklius penkioms strateginėms prioritetinėms Sąjungos sritims, t. y. konkurencingumui strateginių technologijų, gynybos, būsto, hidrologinio atsparumo ir energetikos pertvarkos srityse.
- (26) Europos strateginių technologijų platforma (STEP) suteikia galimybę investuoti į vieną iš pagrindinių ES strateginių prioritetų stiprinant ES konkurencingumą. STEP finansuojama iš 11 esamų ES fondų. Valstybės narės taip pat gali prisidėti prie programos „InvestEU“, kuria remiamos investicijos prioritetinėse srityse. Čekija galėtų pasinaudoti šiomis iniciatyvomis, kad paremtų ypatingos svarbos technologijų, įskaitant švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas, kūrimą ar gamybą.
- (27) Be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami pasitelkiant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir kitus ES fondus, Čekijai kyla keletas papildomų uždavinių, susijusių su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, viešojo administravimo, verslo aplinka ir įgūdžiais bei švietimu.
- (28) Čekija pradėjo esmines valstybės tarnybos reformas, kad pagerintų savo valstybės tarnybos veikimą, įskaitant valstybės tarnybos aktų pakeitimus nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, kuriais nustatyti vyresniųjų pareigybų ir lankstesnio įdarbinimo terminų ribos. Tačiau vis dar kyla sisteminių sunkumų pritraukiant, išlaikant ir ugdant kvalifikuotus specialistus, visų pirma ekspertų, vadovų ir skaitmeninių technologijų srityse. Susiskaidęs žmoniškųjų išteklių valdymas ir palyginti mažas viešojo sektoriaus darbo užmokestis kenkia viešojo administravimo, kaip darbdavio, konkurencingumui. Galimas reformų poveikis nebuvo tinkamai

¹⁵

Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo dėl konkrečių priemonių strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, COM(2025) 123 *final*.

stebimas, o dėl to, kad duomenų yra labai nedaug, sunku stebėti pažangą. Siekiant didinti paslaugų veiksmingumą ir kokybę ir taip skatinti konkurencingumą ir ekonominę vystymąsi, labai svarbu stiprinti Čekijos viešojo administravimo gebėjimus pritraukti, išlaikyti ir ugdyti talentus.

- (29) Nors viešojo sektoriaus veiklos rezultatai išliko palyginti stabilūs, strateginio planavimo, tarpžinybinio koordinavimo ir įrodymais pagrįsto politikos formavimo spragos ir toliau daro poveikį politikos kokybei ir nuoseklumui. Išsamios ilgalaikių investicijų planavimo sistemos nebuvimas kenkia politikos įgyvendinimui ir poveikiui. Strateginio valdymo stiprinimas ir departamentų izoliuotumo mažinimas padėtų tobulinti politikos nuoseklumą ir įgyvendinimą.
- (30) Kaip nustatyta Konkurencingumo kelrodyje, visos ES, nacionalinės ir vietos institucijos privalo dėti daug pastangų, kad būtų parengtos paprastesnės taisyklės ir paspartintos administracinės procedūros. Komisija nustatė plataus užmojo administracinės naštos mažinimo tikslus: bent 25 % ir bent 35 % MVĮ atveju; taip pat sukūrė naujų priemonių šiems tikslams pasiekti, įskaitant sistemingą ES teisės aktų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dialogą. Kad įgyvendintų šį užmojį, Čekija taip pat turi imtis veiksmų. 72 % įmonių mano, kad administracinių procedūrų sudėtingumas kelia problemų jų įmonei, vykdančiai veiklą Čekijoje¹⁶.
- (31) Vis dar kyla problemų, susijusių su viešojo administravimo institucijų įgyvendinimo gebėjimais. Tokie procesai, kaip teritorijų planavimas, tebėra sudėtingi ir lėti ir jie gerokai varžo verslo aplinką, konkurencingumą ir ekonominę plėtrą. Tai pagrindinės priežastys, dėl kurių Čekija 2023 m. ES turėjo septintą mažiausią teritoriją pagal vienam asmeniui išduotus statybos leidimus. Tokie procesai trukdo įmonėms, nes stabdo komercinę plėtrą ir didina su ja susijusias išlaidas, stabdo sparčiosios skaitmeninės infrastruktūros diegimą, dėl lėto energetikos infrastruktūros modernizavimo didina energijos sąnaudas, o dėl nepakankamos įperkamo būsto pasiūlos mažina darbo jėgos judumą. Būsto įperkamumą dar labiau apsunkina neoptimalios mokesčių paskatos, kuriomis neskatinamas žemės naudojimas, subsidijuojamas būsto pirkimas, o ne statyba, ir pirmenybė teikiama trumpalaikiai, o ne ilgalaikiai nuomai. Teritorijų planavimo taisyklės yra ypač sunkiai įgyvendinamos dideliuose miestuose, nes miestų planui atnaujinti gali prireikti daugiau kaip dešimtmečio. Šiam procesui paspartinti būtina reforma, visų pirma pritaikant kompetencijas ir diferencijuojant planavimo reikalavimus, taikomus mažos ir didelės apimties statybos darbams. Tokios priemonės galėtų gerokai padidinti miestų plėtros veiksmingumą ir gebėjimą reaguoti. Išduodant leidimus padaryta pažanga teisinės sistemos ir tam tikru mastu skaitmeninimo srityje, tačiau teigiamas poveikis vietoje dar nėra matomas. Šį procesą galėtų paspartinti tolesnis skaitmenizacijos ir statybos biurų pajėgumų bei valdymo gerinimas.
- (32) Čekijos savivaldybių valdymui būdingas susiskaidymas, o tai yra rimta problema konkurencingumui, nes dėl to ribojamas administracinis efektyvumas ir veiksmingas ES finansavimo naudojimas, visų pirma kalbant apie mažas savivaldybes ir vietos suinteresuotuosius subjektus. Nors nauja savivaldybių bendruomenėms skirta teisinė sistema tam tikrais atžvilgiais gali būti naudinga teikiant bendras paslaugas ir aprūpinant darbuotojais, naudojimasis ja yra labai ribotas. Stiprinant savivaldybių

¹⁶ 'Greitoji apklausa „Įmonių požiūris į korupciją ES“, „Eurobarometro“ ataskaita (2024 m. balandžio mėn.)

bendradarbiavimą, didinant viešųjų pirkimų praktikos specializaciją ir teikiant didesnę paramą paramos gavėjams (per projektų vadovus, bendrų paslaugų platformas ir gaires) būtų padidinti vietos administravimo pajėgumai ir veiksmingumas ir skatinama regioninė sanglauda.

- (33) Čekija turi neišnaudotą potencialą didinti konkurencingumą, ypač struktūriškai paveiktuose regionuose. Sumažėjęs konkurencingumas ypač pastebimas struktūriškai paveiktuose Karlovi Varų, Ūščio ir Moravijos-Silezijos regionuose, nes iš jų išvyksta daug jaunimo. Trūksta veiksmingos paramos šių regionų administraciniam gebėjimams stiprinti.
- (34) Čekijos namų ūkių santaupų lygis yra didesnis nei ES vidurkis, o grynieji pinigai ir indėliai sudaro 42,7 % namų ūkių turto, t. y. viršija ES vidurkį. Sutelkus šį turtą ir taip siekiant per kapitalo rinkas finansuoti itin reikalingą priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir ekonomikos skaitmeninimo procesą, būtų galima atverti papildomo finansavimo galimybes įmonėms, kurių pagrindiniai finansavimo šaltiniai yra įmonių vidaus finansavimas ir bankų teikiamas skolinimas. Padidinus dabartinę 6,6 % biržinių akcijų ir obligacijų dalį, verslo finansavimo šaltinių derinyje būtų galima gerokai sustiprinti Čekijos konkurencingumą ir sumažinti infliacijos poveikį namų ūkių santaupoms.
- (35) Viešojo finansavimo pritraukimas tebėra labai svarbus siekiant sutelkti privatųjį finansavimą konkurencingumui remti. Čekijoje vis dar mažai naudojamosi finansinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, atnaujinamosiomis sanglaudos fondų lėšomis remiamomis priemonėmis (2,36 %, palyginti su 9 % ES vidurkiu). Be to, patirtis, įgyta įgyvendinant finansines priemones pagal EGADP, parodė, kad yra daug galimybių tobulinti ir plėsti šių priemonių naudojimą, kad būtų skatinamos privačiosios investicijos į Čekijos ekonomiką ir remiamas paramos dotacijomis atsiskakymas. Tačiau Nacionalinis plėtros bankas ir toliau veikia neišnaudodamas viso savo potencialo, palyginti su kolegomis iš ES, turi ribotus pajėgumus ir nepakankamus administracinius gebėjimus. Nacionalinio plėtros banko stiprinimas padėtų išlaisvinti jo potencialą siekiant spręsti rinkos nepakankamumo ir rizikos kapitalo trūkumo problemas, kad būtų skatinamos inovacijos, neišstumiant privačių finansų įstaigų.
- (36) Parama įmonių atsiskyrimui ir startuolių ekosistemai, įskaitant verslo kūrimą, veiklos masto didinimą ir plėtrą, tebėra labai svarbi spartinant ekonomikos augimą ir inovacijas. Startuoliams vis dar kyla sunkumų, nes jiems sunku užsitikrinti finansavimą, trūksta kvalifikuotų darbuotojų ir jie susiduria su sudėtingais biurokratiniais reikalavimais. Čekijos įmonės vis dar nurodo, kad administracinių procesų sudėtingumas yra didelė kliūtis verslui (72 %, palyginti su 66 % ES vidurkiu), įskaitant startuolius, kurie nesinaudoja darbuotojų akcijų pasirinkimo sandorių planais, nes sistema neatspindi realių įmonių poreikių. Siekiant didinti novatoriškų Čekijos įmonių patrauklumą ir konkurencingumą, būtų naudinga didinti paramą startuoliams ir atskirtosioms įmonėms, atveriant finansavimo galimybes, didinti jų patrauklumą kvalifikuotiems darbuotojams ir mažinti administracinę naštą, visų pirma optimizuojant darbuotojų akcijų pasirinkimo sandorių reglamentavimo sistemą.
- (37) Dėl neveiksmingo technologijų ir žinių perdavimo ir silpnų akademinės bendruomenės ir verslo ryšių Čekijos inovacijų diegimo rezultatai toliau prastėja. Įmonių finansuojamiems moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai skirtos viešosios išlaidos vis dar sudaro tik apie pusę ES vidurkio (0,024 %, BVP, palyginti su 0,050 % ES vidurkiu) ir pastaruoju metu mažėja, o tai rodo, kad akademinės bendruomenės ir įmonių bendradarbiavimas yra nepakankamas ir menkai skatinamas. Tai daro didelį

poveikį mokslinių tyrimų rezultatų perkėlimui į ekonomiką ir riboja Čekijos inovacinius pajėgumus. Tai matyti, pavyzdžiui, ir iš to, kad patentų paraiškų buvo pateikta gana nedaug, šis skaičius yra mažesnis už ES vidurkį (patentų paraiškos, pateiktos pagal Patentinės kooperacijos sutartį, 2022 m. sudarė 0,7 mlrd. eurų BVP, palyginti su 2,8 mlrd. eurų ES vidurkiu). Šią problemą galėtų padėti spręsti priemonės, kuriomis Čekijoje struktūriškai gerinamas ir stiprinamas technologijų perdavimas, visų pirma siekiant, kad technologijų perdavimas būtų veiksmingesnis ir būtų sudarytos palankesnės sąlygos kurti atskirtąsias įmones.

- (38) Taip pat yra galimybių pagerinti visuomenės paramos novatoriškoms įmonėms organizavimą. Tik trečdalis įmonių, kurios nuolat vykdo MTTP veiklą, naudojasi netiesiogine viešąja parama, kai joms suteikiamos MTTP mokesčių paskatos, o mažos ir neseniai įsikūrusios įmonės šiomis paskatomis naudojasi dar rečiau. Veiksmai, kuriais siekiama pagerinti šią padėtį, turėtų būti derinami su veiksmais, kuriais siekiama, kad MTTP mokesčių atskaita įmonėms taptų patrauklesnė ir kad būtų sumažinta biurokratinė našta.
- (39) Nuo Rusijos invazijos į Ukrainą pradžios didelę priklausomybę nuo iškastinio kuro importo iš Rusijos Čekija mažino įvairindama gamtinių dujų tiekimą. Nepaisant to, Čekija tebėra labai priklausoma nuo importuojamo iškastinio kuro, o anglys, nafta ir dujos 2023 m. sudarė atitinkamai 28,7 %, 25 % ir 15 % jos energijos rūšių derinio. Be to, didžiausia galutinio energijos suvartojimo dalis tenka transporto sektoriui (30,9 % visos suvartojamos energijos), taip pat namų ūkių suvartojamai energijai (28,2 %) ir pramonei (26,2 %). Dėl didelės šalies priklausomybės nuo šio kuro ji susiduria su kainų šuoliais, o tai daro didelį neigiamą poveikį namų ūkiams ir energijai imliai pramonei. Siekiant sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, labai svarbu paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimą, ypatingą dėmesį skiriant didelio masto atsinaujinantiesiems energijos ištekliais. Kitas svarbus elementas – spartesnės investicijos į šildymo ir pramonės sektorių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą.
- (40) Čekija reformavo savo teisės aktų sistemą, kuria reglamentuojamas atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimas, tačiau, siekiant užtikrinti rinkos stabilumą ir nuspėjamumą, reikia papildomų paskatų ir didelių investicijų. Tai taip pat padėtų pritraukti papildomų privačių investicijų į atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionai ir elektros energijos pirkimo sutarčių naudojimas Čekijoje vis dar yra labai riboti – pirmoji juridinių asmenų pirkimo sutartis buvo sudaryta 2021 m. Pradėjus rengti elektros energijos aukcionus ir sudarant ilgalaikes sutartis, būtų sudarytos sąlygos plėtoti platesnio masto atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektus, neapsiribojant tradicinėmis paramos schemomis, taip pat būtų sudarytos galimybės energijai imlioms pramonės šakoms mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro.
- (41) Riboti Čekijos skirstymo sistemos tinklo pajėgumai ir poreikis atnaujinti tinklą toliau trukdo sparčiai diegti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir daugiau į juos investuoti. Nors Čekija neseniai pritarė reformoms, kuriomis siekiama sutrumpinti prijungimo prie tinklo eiles ir padidinti skaidrumą, investicijos tebėra mažesnės nei būtina, tam, kad būtų galima užtikrinti naujų atsinaujinančiųjų energijos išteklių prijungimą, didesnę elektrifikaciją, darnaus judumo plėtrą ir pasiekti tokį lygį, kurio reikia siekiant pagerinti lankstumo paslaugų teikimą nenaudojant iškastinio kuro, pavyzdžiui, diegiant energijos kaupimo sistemas ir pažangiuosius skaitiklius. Elektros energijos duomenų centras pradėjo dalijimosi energija operacijas. Vis dėlto

baigiamojo etapo, kuriuo sudaromos sąlygos teikti lankstumo paslaugas, įgyvendinimas vėluoja.

- (42) Energijos vartojimo intensyvumas Čekijoje yra vienas didžiausių ES, o tai reiškia, kad jai būtų naudinga didinti energijos taupymą vykdant esminę renovaciją. Nepaisant dabartinių renovacijos rėmimo programų, galutinis energijos suvartojimas pastatuose, ypač viešuosiuose pastatuose, išlieka didelis. Iš dalies taip yra dėl didelio elektros energijos ir dujų kainų santykio, kuris skatina šildymui naudoti dujas ir atgraso nuo perėjimo prie šilumos siurblių ir elektrifikavimo. Aktyviau dekarbonizuojant šildymo sektorių ir teikiant paramą atsinaujinančiųjų išteklių naudojimui šildymui ir vėsinimui, Čekijoje būtų skatinama švarių technologijų (pvz., šilumos siurblių) gamyba. Novatoriškų finansinių priemonių, pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumo sutarčių, naudojimas galėtų paspartinti lėtą viešųjų pastatų renovaciją ir paremti Čekijos veiksmus, kuriais siekiama 2030 m. tikslo sumažinti pastatų energijos suvartojimą 8 %, palyginti su 2020 m. lygiu.
- (43) Dėl darbuotojų trūkumo mažėja konkurencingumas ir našumas. Čekija galėtų padidinti moterų, auginančių mažus vaikus, užimtumo lygį, atsižvelgiant į mažą moterų, dirbančių praėjus keleriems metams po gimdymo, skaičių. Mokesčių ir išmokų sistema atgraso mažas pajamas gaunančius tėvus, visų pirma motinas, grįžti į darbą. Dideli mokesčių atskaitymai už nedirbančius sutuoktinius ir išmokos šeimai, skatinantys mažiau uždirbančius tėvus pasinaudoti ilgomis atostogomis, atgraso tėvus, visų pirma motinas, dirbti ar ieškoti darbo. 2023 m. antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų pajamų apmokestinimas viršijo ES vidurkį ir viršijo mokesčių pleišta pavieniems asmenims, kurių darbo užmokestis yra toks pat. Skatinant mažesnes pajamas gaunančius tėvus dirbti arba ieškoti darbo, taip pat būtų gauta daugiau pajamų socialinės apsaugos fondams ir viešiesiems finansams remti.
- (44) Moterų, ypač turinčių mažų vaikų, dalį darbo rinkoje taip pat riboja ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei ilgalaikės priežiūros paslaugų trūkumas. Jaunesnių nei ketverių metų vaikų tėvams sunku susirasti vaikų priežiūros paslaugas, todėl mažiau uždirbantis vienas iš tėvų nėra skatinamas dirbti. Moterų ir vyrų užimtumo skirtumas 25–34 m. amžiaus asmenų grupėje 2024 m. buvo 36,1 procentinio punkto (palyginti su 25,2 procentinio punkto ES vidurkiu), t. y. dirbančių moterų šalyje buvo beveik 67 tūkstančiais mažiau nei būtų buvę tuo atveju, jei vidutinis vyrų ir moterų užimtumo skirtumas Čekijoje būtų toks, kaip ES.
- (45) Darbuotojų trūkumas ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis tebėra skubiai sprendžiamos problemos, trukdančios augti Čekijos ekonomikos konkurencingumui. Šias problemas būtų galima spręsti palengvinant perėjimą iš vienos darbo vietos į kitą, įskaitant tokias priemones kaip būsto įperkamumo didinimas arba reglamentuojamųjų profesijų reformavimas, kad būtų sumažintos didelės profesinio sertifikavimo kliūtys. Be to, Čekijai teko didžiausias vienam gyventojui tenkantis iš Ukrainos perkeltų asmenų, kuriems suteikta laikina apsauga, srautas visoje ES. Daugiau kaip 50 % perkeltųjų ukrainiečių dirba mažiau kvalifikuotus darbus nei Ukrainoje, o čekų kalbos mokėjimas, kaip pranešama, yra akivaizdi kliūtis. Be to, maždaug 30 % jų nurodė, kad kliūtis geresniam darbui gauti yra kvalifikacijos pripažinimas. Supaprastinus užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimo procedūrą ir į darbo rinką įtraukus daugiau asmenų iš nepakankamai atstovaujamų grupių, įskaitant asmenis, perkeltus iš Ukrainos taikant laikinąją apsaugą, ir romus, ir įtampa darbo rinkoje galėtų sumažėti.
- (46) Mažėja aukštojo mokslo įstaigų dalyvavimas ir išsilavinimo lygis, todėl didėja kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Nuo 2021 m. tretinį išsilavinimą įgyjančių 25–

34 m. asmenų skaičius mažėjo ir yra ketvirtas mažiausias ES (33,5 %, palyginti su 44,2 % ES vidurkiu), o tai toli gražu neatitinka ES tikslo – 45 %. 2016–2021 m. įstojusiųjų mokytis skaičius sumažėjo 11,6 %, o mokymosi nebaigusių asmenų skaičius tebėra didelis.

- (47) Sistemines problemas atspindi didelis mokymosi nebaigusių asmenų skaičius, visų pirma gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse, ir nuo 2017 m. mažėjantis besimokančiųjų gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) programose skaičius. 2022 m. tik 11,9 moterų iš tūkstančio 20–29 m. amžiaus asmenų baigė gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos studijas, t. y. mažiau nei ES vidurkis (15,1). Pakankamo profesinio orientavimo ir finansinės paramos studentams trūkumas yra vienas iš veiksnių, lemiančių didelį mokymosi nebaigusių asmenų skaičių Čekijos aukštojo mokslo institucijose.
- (48) Čekijoje trūksta bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų, o mokinių galimybės pereiti nuo bendrojo ugdymo prie specializuoto išsilavinimo yra menkos, todėl jų perspektyvos sėkmingai siekti aukštojo mokslo yra ribotos. Nors per pastaruosius 30 metų moksleivių susidomėjimas tretiniu išsilavinimu labai padidėjo, bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų skaičius atsilieka nuo paklausos. Dėl bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų trūkumo moksleiviai verčiami stoti į mažiau konkurencingas profesines mokyklas, o tai lemia ankstyvą specializaciją. Nors du trečdaliai asmenų, baigusių profesinį rengimą ir mokymą (PRM), dalyvauja tretinio mokslo sistemoje, jų sėkmės rodikliai yra mažesni nei apskritai besimokančių asmenų, o tai prisideda prie nuolat žemo tretinio išsilavinimo lygio. Siekdama spręsti šias problemas, Čekija neseniai paskelbė apie veiksmus, kuriais siekiama sukurti naujus būdus, apimančius bendruosius ir profesinius dalykus, ir imasi modernizuoti profesinio rengimo ir mokymo programas, kad jos atitiktų darbo rinkos poreikius. Siekiant geriau parengti vidurinį išsilavinimą įgijusius mokinius darbo rinkai ir remti jų perėjimą į aukštojo mokslo sistemą, tolesni patobulinimai galėtų būti orientuoti į i) mokymosi darbo vietoje galimybių didinimą, ii) lengvesnį perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, iii) galimybių studentams pereiti nuo bendrojo ugdymo prie profesinio vidurinio ugdymo gerinimą, iv) bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų gebėjimų didinimą ir v) galimybių įgyti tretinį išsilavinimą įvairinimą ir išplėtimą.

REKOMENDUOJA Čekijai 2025 ir 2026 m. imtis šių veiksmų:

1. Didinti bendras gynybos išlaidas ir pasirengimą pagal 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas. Laikytis 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomenduoto didžiausio gynybų išlaidų augimo tempo ir kartu pasinaudoti galimybe pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą didinti gynybos išlaidas. Sumažinti mokesčių naštą mažas pajamas gaunantiems darbuotojams. Padidinti pajamas iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių. Didinti paskatas žmonėms, artėjantiems prie pensinio amžiaus, dirbti toliau.
2. Atsižvelgiant į pagal Reglamentą (ES) 2021/241 taikomus reformų ir investicijų užbaigimo laiku terminus, paspartinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Paspartinti sanglaudos politikos programų (ERPF, TPF, ESF+, SF) įgyvendinimą, prireikus remiantis laikotarpio vidurio peržiūros teikiamomis galimybėmis. Optimaliai pasinaudoti ES priemonėmis, įskaitant programos „InvestEU“ ir Europos strateginių technologijų platformos taikymo sritį, siekiant didinti konkurencingumą.
3. Stiprinti Čekijos viešojo administravimo gebėjimus pritraukti, išlaikyti ir ugdyti talentus, visų pirma pritraukti analitinių, vadybos ir IT įgūdžių turinčius asmenis.

Stiprinti strateginio valdymo gebėjimus, kad būtų padidintas politikos kryptių nuoseklumas. Supaprastinti miestų planavimą ir sumažinti administracinę naštą gerinant skaitmeninimą, gebėjimus ir statybos biurų valdymą. Skatinti ir supaprastinti savivaldybių administracijų bendradarbiavimą. Teikti paramą administracinių gebėjimų stiprinimui ir šią paramą skirti struktūriškai paveiktiems regionams.

4. Stiprinti kapitalo rinkas, didinti verslo galimybes gauti ne bankų finansavimą, gerinti taupymo, investicijų bei inovacijų sąlygas skatinant namų ūkių investicijas į kapitalo rinkas bei gerinti esamų ilgalaikių taupymo produktų veiksmingumą telkiant naujas ilgalaikes investicijas. Skatinti institucinius investuotojus investuoti į biržines ir nebiržines akcijas, taip pat rizikos kapitalą ir privatų akcinį kapitalą. Didinti finansinių priemonių naudojimą, be kita ko, stiprinant Nacionalinio plėtros banko gebėjimą sutelkti privatų finansavimą konkurencingumui ir ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui didinti. Remti startuolių ir atskirtų įmonių kūrimą, pavyzdžiui, tobulinant teisės aktus dėl darbuotojų akcijų pasirinkimo sandorių planų. Skatinti inovacijas, be kita ko, sudarant palankesnes sąlygas technologijų perdavimui iš akademinės bendruomenės verslui. Geriau išnaudoti MTTP mokesčių lengvatų potencialą siekiant skatinti inovacijas privačiame sektoriuje.
5. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, visų pirma kelių transporto, šildymo ir elektros energijos gamybos sektoriuose. Toliau skatinti didelio masto atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų diegimą, visų pirma rengiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionus ir skatinant sudaryti ilgalaikes elektros energijos pirkimo sutartis. Didinti investicijas į elektros tinklus, kad būtų padidintas lankstumas nenaudojant iškastinio kuro ir sudarytos sąlygos elektrifikuoti transporto ir pramonės procesus. Užtikrinti greitą visų Elektros duomenų centro funkcijų įgyvendinimą. Priimti priemones, kuriomis būtų mažinamas energijos suvartojimas ir taršos anglies dioksidu intensyvumas pastatų sektoriuje, ypač viešųjų pastatų ūkyje.
6. Mažinti mokesčių ir išmokų sistemos paskatas tėvams nedirbti ir didinti vaikų priežiūros ir priežiūros paslaugų pasiūlą, kad daugiau moterų būtų skatinamos įsitraukti į darbo rinką. Didinti ekonomikos konkurencingumą ir mažinti darbo jėgos trūkumą sprendžiant įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą, supaprastinant užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą ir didinant nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje. Gerinti mokymosi rezultatus didinant dalyvavimą tretinio išsilavinimo sistemoje, mažinant mokymosi nebaigusių asmenų skaičių ir teikiant didesnę paramą studentams. Didinti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos studentų ir absolventų, ypač moterų, skaičių. Suteikti daugiau galimybių įgyti bendrąjį vidurinį išsilavinimą, sudaryti sąlygas mokiniams pereiti nuo bendrojo lavinimo prie profesinio mokymo ir teikti didesnę paramą palankių sąlygų neturinčioms mokykloms ir mokiniams, įskaitant romus.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*